

KRAFT MUSEET

ÅRSRAPPORT 2023

Kraftmuseet – Norsk vasskraft- og industristadmuseum, er ei stifting med egne vedtekter og styre. Museet har hovudkontor i Naustbakken 7 i Tyssedal, og har arenaer og publikumstilbod både i Tyssedal og Odda.

Museet vart stifta 9. desember 1988 som Odda Industristadmuseum. Stiftinga vart utvida i år 2000 og skifta namn til Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum. Etter museumsreforma, fekk museet i 2003 status som konsolidert museum, og eit tematisk ansvarsmuseum. I 2018 bytte museet namn til Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum. Gjennom å vera ein del av NVE si museumsordning, har Kraftmuseet konkrete oppgåver på nasjonalt plan.

Følgjande verksemder, institusjonar og organisasjonar er stiftarar av Kraftmuseet:

Odda Kommune, Odda Smelteverk AS (nedlagd 2003), Norzink as (no: Boliden Odda AS), K/S Ilmenittsmelteverket (no: Tizir Titanium & Iron AS), AS Tyssefaldene, Odda og omland faglige samorganisasjon (no: LO i Indre Hardanger), BKK, Bjølvefossen ASA (no: Elkem Bjølvefossen AS), DNN Industrier AS, E-CO Vannkraft AS, Eidfjord kommune, Norsk elektriker- og kraftstasjonsforbund (no: EL & IT Forbundet), Energibedriftenes Landsforening (no: Energi Norge), E-verkenes fagforening Vestlandet, Haugaland Kraft AS, Hardanger og Voss regionråd (no: Hardangerrådet), Herdlandsfoss Kraftverk (no: overført til BKK), Hydro Energi Røldal-Suldal, Indre Hardanger Kraftlag (no: Hardanger Energi AS), Kvinnherad Energi AS, Lederne, Landsorganisasjonen i Noreg, Norsk Institutt for vannforskning (NIVA), NHO Hordaland, Norsk Arbeidsmandsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norsk kjemisk industriarbeiderforbund (no: Industri Energi), Norges Ingeniør og Teknologorganisasjon (NITO), Norske Sivilingeniørers Forening (no: Tekna), Odda Energi AS, Prosessindustriens landsforening (no: Norsk Industri), Statkraft Energi AS, Sunnhordland Kraftlag AS, Ullensvang herad.

Museet arbeider etter følgjande føremålsparagraf vedteken av stiftarane 11. april 2000:

Museet skal samla inn og dokumentera, sikra, driva forskning og formidla historie knytt til elvar og vatn, vasskraftproduksjon, elektrisitet, kraftkrevjande industri og industristaden.

Det er eit overordna mål å syna mennesket i høve til heim, arbeidsplass, samfunn og natur. Museet skal vekka interesse for og samla materiale om vasskraftproduksjon og kraftkrevjande industri sine verknader på samfunnet: Teknisk, økonomisk, sosialt, politisk, kulturelt og miljømessig, gjennom formidling og undervisning, mellom anna knytt til museumsanlegget i Folgefonngata.

Museet har som mål å bli eit nasjonalt senter for kunnskap og rådgjeving om norsk vasskrafthistorie, og historie knytt til kraftkrevjande industri og samfunnet ikring. Museet har òg som mål å bevare, forvalta og formidla kunnskap om det nasjonale kulturminnet Tyssedal Kraftanlegg (Tyssø I).

INNHALD

1. Organisasjonen
2. Økonomi
3. 2023 – eit år for dei store løfta på Bygg og anlegg
4. Samling og dokumentasjon
5. Formidling
6. Mangfald og inkludering
7. Forsking, utvikling og nettverksarbeid
8. Administrasjon og drift
9. Vegen vidare

Årsrekneskap

1. Organisasjonen

Styret	Toralv Mikkelsen, styreleiar (Ullensvang kommune) Trude H. Letnes, nestleiar (styreoppnemnt) Nina Haug (Vestland fylkeskommune) Tore M. Sellæg (Norsk Industri) Hans Henrik Haukaas (Statkraft) Margit Aga Jordal (LO i indre Hardanger) Ingunn Olsen Mossefin (Kraftmuseets Venner) Gro Tysedalstveit Kollbotn (tilsette sin representant)
---------------	--

Direktør Liv Eirill Evensen

Administrasjonsleiar Mette Haraldsen

Avdelingsleiarar Svein Jåstad
Åsne Dolve Meyer

Revisor Ullensvang Revisjon AS ved statsaut. revisor Nils Magnus Berge

Styret hadde 4 ordinære og 1 ekstraordinært styremøte i 2023 og handsama i alt 34 saker. Styreleiar gjennom nesten heile året, og i mange år innan dette, Rolf Nesheim, vart takka av ved konstituering av nytt styre 11.12.23.

Ved Kraftmuseet vart det i 2023 utført 16,57 årsverk, i tillegg kjem frivillig innsats som er stipulert til 0,50 årsverk. Av 18 faste tilsette vart det utført 14,70 årsverk ved Kraftmuseet. Tilsette på engasjement, korttidstilsette og sysselsette utførte 1,87 årsverk, gjennomført av i alt 10 personar.

Kraftmuseet arbeider for likestilling mellom kjønna – organisatorisk, sosialt og lønsmessig. Fordelinga av menn og kvinner mellom dei fast tilsette pr. 31.12.2023 er 6 menn og 11 kvinner (ein tilsett i permisjon). Tre kvinner og ein mann utgjer leiinga ved museet. Kvinneandelen i styret var 50 %.

Kraftmuseet hadde i 2023 eit sjukefråvær på 6,9 % mot 2,9 % i 2022. Det legemeldte sjukefråværet var på 4,0 % mot 2,4 % i 2022. Korttidssjukefråværet gjekk frå 0,5 % i 2022 til 2,9 % i 2023. Vi hadde eit mindre arbeidsuhell i 2023.

Museet samarbeider med ei rekkje aktørar, som NVE, Ullensvang kommune, Riksantikvaren, Vestland Fylkeskommune, Statkraft, AS Tyssefaldene og ulike museum. Visit Hardangerfjord er samarbeidspart innan reiseliv og marknadsføring, og lokalt jobbar me tett saman med Trolltunga Active og turistkontoret. Museet samarbeider med lokale verksemder og næringsliv, og prøver i størst mogleg grad å kjøpe varer og tenester lokalt. *Kraftmuseets venner* er også ein viktig samarbeidspartnar for museet.

2. Økonomi

Kraftmuseet planla i 2023 store løft: Oppgradering og godkjenning av kranene i kraftstasjonen, innvendig istandsetjing av Lindehuset og opprusting av museumsanlegget i Folgefonngata. Vi starta opp alle tiltak, men berre kranprosjektet i Tysso 1, og Lindehusprosjektet, vart slutførte. Store utfordringar som vart avdekkja undervegs i kranprosjektet gjorde at ein del aktivitetar i Folgefonngata måtte trappast ned, med utsett slutføring i 2024.

Vi held framleis eit høgt påtrykk og nivå i søknadsarbeidet, vedlikehald av andre bygg, utoverretta verksemd og samlingsarbeid, slik det går fram av denne årsrapporten.

Kraftmuseet baserer drifta på offentlege tilskot, men har i fleire år hatt ei positiv utvikling når det gjeld eigeninntekter. Desse kom til ein førebels kulminasjon i 2022, då eigeninntekter på sal av billettar, varer og tenester, samt utleige, passerte 4 millionar. Vi klarte ikkje å nå dette i 2023, men vi hadde teke høgde for nedgang i budsjettet, og salsinntektene låg litt under budsjettet.

Rekneskapaen viser eit rekneskapsmessig underskot i 2023, men dette er planlagd og budsjettert bruk av bunden eigenkapital til kranene i Tysso 1, istandsetjing i Folgefonngata og arbeid på fjernvarmenett. **Når alt dette er dekkja inn har Kraftmuseet eit rekneskapsmessig overskot på kr. 169 902.** Dette vert avsett til annan eigenkapital.

I fleire år med gode resultat har Kraftmuseet opparbeidd solid eigenkapital og god likviditet. Vi har planar om å nytte delar av dette til bygningsmessige investeringar i komande år, men styret ønskjer òg at den opparbeidda kapitalen skal arbeide for museet, og vedtok i september 2023 at 4 millionar skulle setjast av på pengemarknadsfondet Holberg Likviditet med risikoklasse 1. Investeringa gav i perioden oktober-desember 2023 ei avkasting på over kr. 40 000.

Vi er glade for at straumkostnadane har stabilisert seg, men ønskjer å ruste oss for ei framtid med varierende straum- og fjernvarmekostnadar ved å investere i ENØK-tiltak og styrkje utnyttinga av fjernvarmen vi allereie i dag har stor glede og nytte av.

Etter styret si meining gjev den framlagde rekneskapaen og balansen eit rett bilete av stoda til stiftinga Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum pr. 31.12.2023.

3. 2023 – eit år for dei store løfta på Bygg og anlegg

Gjennom 2022 førebudde vi oss på store bygnings- og anleggsmessige tiltak som stod på vent for å finansierast opp: Opprustinga av traverskranene i kraftstasjonen, restaurering og opprusting av museumsanlegget i Folgefonngata, oppgradering av utstyr og fasilitetar i Vitenparken og eit stort vedlikehaldsarbeid som var naudsynt på båten vår, MY Tysso. I tillegg har vi klargjort produksjonsanlegget i Lindehuset. Vi har hatt fleire store prosjekt gåande samstundes, og det har vore mykje å stå i. Bygg- og anleggsavdelinga vart bemanna opp med ei 40 % stilling som snekkar.

Arbeidet med traverskraner og arbeidarbustader med hageanlegg har vore tiltrengt lengje. Vi har klart å gjennomføre dei fleste av dei store oppgåvene vi planla for, også med pågåande utfordringar

knytt til planlagt produksjonsstopp ved Ineos, med bortfall av fjernvarme gjennom ein tidvis kald vår, sjukdom og permisjonar i staben og utfordringar med kulturhussatsinga i Lindehuset.

2023 vart også året då det store arkivprosjektet for Boliden Odda AS kom til ferdigstilling, eit formidabelt stykke arbeid. Industriarkivet vert ein stadig viktigare institusjon for forvaltning av kunnskap og informasjon, mykje grunna tilliten vi har opparbeidd oss frå dei store industriverksemdene, og frå det offentlege. Vi har også arbeidd godt med å knyte til oss nye privatarkiv, og utvikle arkivprosjekt.

Knud Knudsen-prosjektet har vi fått aktualisert ved ny bruk av utstillingsmateriell, mellom anna ved å vise reisebilete i storformat ved Dicylageret, til glede for t.d. campinggjestane i Odda, og ved å leggje til rette for ein *blackbox* i Naustbakken 7. Vi har revitalisert samarbeidet med Ullensvang bibliotek, vært godt synlege ved Litteratursymposiet, arbeidd for ein «museumssatellitt» i ein annan kraftkommune, delteke i eit stort kunstprosjekt under realisering i Regjeringskvartalet – og starta på førebuinga av 35-årsjubileet vårt, ved å tinga eit symbolsk kraftsmykke, til sal i museumsbutikken vår.

4. Samling og dokumentasjon

Kraftmuseet forvaltar mange viktige materielle kulturminne, med Tysso I kraftverk, bygg på Smelteverkstomta og arbeidarbustadene i Folgefongata som dei mest framståande.

Per 31.12.2023 eigde me, eller hadde ansvaret for, 27 bygg, 1 verna fartøy, kring 12 300 registrerte gjenstandar, fleire hundre intervju, vel 150 kulturhistoriske filmar, kring 160 000 fotografi og ei biblioteksamling med ca. 5 200 einingar. Museet har ei samling av 328 privatarkiv.

Det vert arbeidd frå Vestland fylkeskommune si side med planlegging av eit felles stormagasin for dei konsoliderte musea i Vestland.

Kraftmuseet har i 2023 utarbeidd ny samlingsplan. I forhold til tidlegare plan er dette dokumentet forenkla og spissa, med fem prioriterte fokusområde som museet skal konsentrere samlingsarbeidet sitt kring. I tillegg har vi på fått på plass ny rutine for vurdering av inntak, og ny rutine for vurdering av avhending. Museet har eit betydeleg etterslep innan samling, kor store delar av samlinga ikkje er ferdig ordna og registrert, slik at vi bør vere restriktive med inntak i fleire år framover.

I 2023 har museet arbeidd for tilsetjing av avdelingsleiar for samling, noko som inneber ei oppsplitting av den samanslegne avdelinga for formidling og samling. Direktør har arbeidd med saka sidan hausten 2022, med gjennomført evaluering av organiseringa av museet, samt rapport til styret. Vi kom ikkje i mål med ei tilsetjing i 2023, men vil lyse ut stillinga att, med nokre tilpassingar, på nyåret.

Arkiv

Kraftmuseet har hittil registrert 105 arkiv i Arkivportalen ASTA, ei løysing som gjer at publikum kan sjå at me har dei, og kva dei inneheld. I 2023 vart 3 arkiveiningar registrerte inn i ASTA. I 2023 har museet motteke 4 arkiv. To av desse er tilvekst til tidlegare mottekne arkiv.

Vi hadde 35 rekvisisjonar om arkiv frå publikum. I tillegg har vi hatt 7 fotorekvisisjonar og 17 førespurnader om andre opplysningar.

Ordning av Boliden-arkivet hadde hovudprioritet i Industriarkivet, og mange tilsette har vore involverte i arbeidet med dette arkivet. Prosjektet vart ferdigstilt til sommaren. I Bolidenarkivet ligg det fleire arkiv for dotterselskapa Larvik Pigmentfabrikk AL, Hardanger byggeselskap AS, Norzink Technology og Odda Recycling AS. Desse ligg på vent og skal ordnast når vi får høve til det.

Prosjektet med digitalisering og tilgjengeleggjering av Teikningsarkiv Odda Smelteverk AS har hatt framdrift i 2023. Om lag 3 000 teikningar av 20 000 er digitalisert. Dette er eit utviklingsprosjekt, og museet har arbeidd tett med Digitalarkivet for å gjere teikningane tilgjengelege. Til no er om lag 1 300 teikningar lagt inn i Digitalarkivet, og vel 19 800 er indeksert. Prosjektet er støtta av Arkivverket.

Prosjekt Ordning av privatarkiv AS Tyssefaldene har óg vore ei prioritert oppgåve i 2023. Vi har gjennom året ordna og ført arkivlister for 28 hyllemeter (278 esker) av AS Tyssefaldene sitt arkiv. Noko arbeid gjenstår, og vil verte ferdigstilt i 2024. Oppgåva har stor samfunnsmessig betydning, sidan vi slik får bidra til å ta vare på historia til AS Tyssefaldene for ettertida. Dette er også eit heilt spesielt oppdrag for oss, sidan det gjeld eigaren av dei kulturhistoriske bygga vi forvaltar i Tyssedal. Arkivet til AS Tyssefaldene fortel ikkje berre historia om ei verksemd, men om eit heilt samfunn. Arkivet representerer òg ein sentral del av historia om moderniseringa av Noreg som nasjon.

Industriarkivet fekk i mars besøk frå administrasjonen i Vestland fylkeskommune. Fylkeskommunen er no organisert med arkiv som eigen seksjon i sentraladministrasjonen, som ein del av avdelinga Kultur og folkehelse. Arkiv er òg eit viktig tema i regional plan for kultur, idrett og frivilligheit, som vart handsama i år.

Som arkivaktør i industri- og organisasjonslandskapet gjennom mange år sit Kraftmuseet med innspel og tankar om arkivutvikling, og vi fekk drøfta både suksessar, behov og utfordringar i arbeidet vårt med arkiv.

Siri Jordal, Mette Haraldsen, Arnt Ola Fidjestøl, Per Morten Ekerhovd og Elin Storøstevik i Industriarkivet. Foto: Liv Eirill Evensen, Kraftmuseet

Foto

Kraftmuseet har vel 15 000 foto tilgjengeleg på Digitalt Museum (DM). Talet er lågare enn året før, sidan vi avpubliserte ein del foto på grunn av GDPR-problematikk. DM er mykje nytta, både blant privatpersonar, organisasjonar og forlag. Kraftmuseet leverer ein god del foto til bøker og artiklar. Nedlasting frå DM til privat bruk er gratis.

I 2023 har vi halde fram med å oppgradere kvaliteten på informasjon og søkeord til bileta i DM, framfor å registrere nye foto. Dette er eit ledd i det viktige arbeidet museet gjer for kvalitetsheving av registreringar og utarbeidd dokumentasjon, slik at flest moglege objekt skal oppnå eit tilfredsstillande registreringsnivå jfr. gjeldande standard. I overkant av 12 700 foto på Primus/DM har til no fått ei naudsynt oppgradering med tanke på informasjon og historikk til kvart foto i databasen. Oppgraderinga av registreringar vil fortsetje og verte prioritert på lik line med registrering av nye foto i 2024. DM er ein verdsett portal ut mot publikum, og etter kvart er denne vorten modernisert, noko som skal gjera det lettare for publikum å finne fram.

Museet har tinga DAMS (Digital Assets Mangement) for fotolagring og deling, og ordninga vert implementert i organisasjonen neste år.

Gjenstandar

Samlingsarbeidet har eit større etterslep generelt. Det har vore eit stort behov for gjennomgang og rydding av gjenstandslageret i Bygg 026 ei tid. Arbeidet starta i fjor, men har i år stått på vent, grunna arbeid med ny samlingsplan og arbeid for rekruttering av ny avdelingsleiar samling. Med desse to, større tiltaka, vil samlingsarbeidet framover verte meir fokusert og høgare prioritert, samstundes som vi gjennom planarbeidet har fått på plass fem prioriterte fokusområde som Kraftmuseet skal arbeide med innan samling. Å få grep om etterslepet vil gje rom for å utvikla samlingsavdelinga og leggje grunnlag for ny forskning og formidling basert på ulike objekt som vert løfta fram frå samlingane.

Immateriell kulturarv

Odda vidaregåande skule si landslinje i vg2 smedfaget held fram i den freda smia vår i Bygg 026. Målet til skulen er å ta vare på smedfaget, finna læreplassar og føra handverket vidare.

Innanfor immateriell kulturarv forvaltar også Kraftmuseet ei enorm kunnskapsbase gjennom Industriarkivet, andre privatarkiv, organisasjons- og lagsarkiv.

Tysso I Kraftstasjon

Forvaltning, drift og vedlikehald av Tyssedal kraftverk vart i 2023 handtert på eit tilfredsstillande nivå. Vedlikehaldsstansen ved Ineos gav oss, som venta, utfordringar knytt til temperaturnivå i stasjonen. Vi kjøpte inn to dieselvarmarar og plasserte ein i sør og ein i norddelen av bygget. I tillegg nytta vi elektriske varmevifter og sette i drift gamle varmevifter i røykjellaren. Likevel vart det vanskeleg å halde temperaturen oppe. Vi hadde naturleg nok venta at bortfallet av fjernvarme ville føre til forfall, og vi kunne etter kort tid sjå auka avflassing av maling frå himlingar og veggjar. Nedfallet vart godt synleg der det landa på generatorar og golv, og det vart mykje ekstraarbeid med å halde hallen rein.

Dei gamle traverskranene er heilt avgjerande for vedlikehald i høgda i stasjonen. Dei er òg viktige for gjennomføring av andre aktivitetar i det 180 meter lange bygget. For å få på plass godkjenning av kranene vart det i år utført eit større opprustingsarbeid, som vi henta inn tilbod på i 2022.

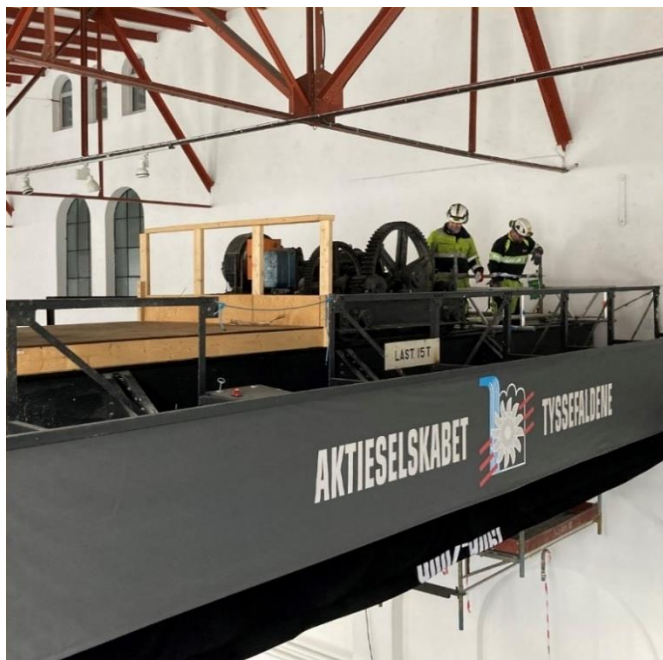
Anleggsarbeidet tok til 10.02.2023. Hovudentreprenør, Roland Consulting AS, hadde ansvar for HMS, dokumentasjon, prosjektering og godkjenning. Underentreprenør Flekkerøy Elektro AS stod for el-installasjon og styring. Sørheim Kranteknikk AS (SK) hadde ansvar for montering av heisverk, og for sjølve godkjenninga.

Det var heile tida knytt usikkerheit til vekta på det gamle heisverket. Det vart leigd inn kran som vart løfta inn til scenen før demontering. Heisverket vog over 6 tonn, og vart demontert i delar.

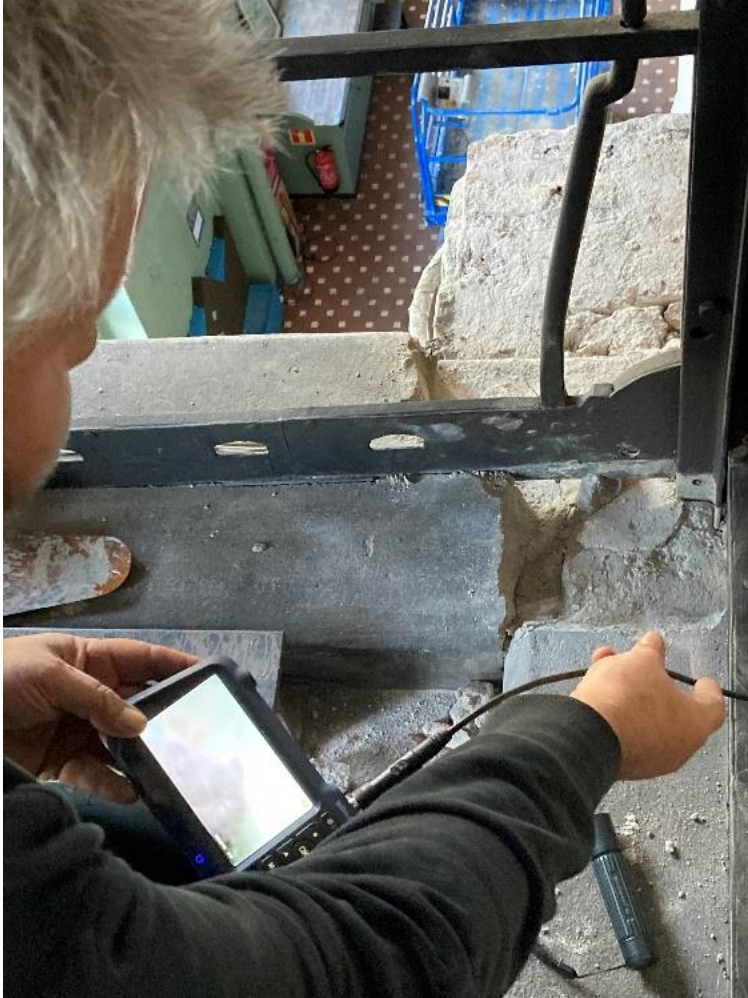
«Krybba» som det gamle, freda heisverket skulle plasserast på, etter signal frå fylkeskonservator, vart tinga gjennom SK, og tilverka i Norheimsund.

Då kranbanen skulle godkjennast, vart det påvist mogelege teikn til auka rissdanning ved søylepunkt nord på mesaninen i midten av stasjonshallen. Denne sprekketendensen har tidlegare vore undersøkt av Norconsult, utan konklusjon. Me tok kontakt med eigar, AS Tyssefaldene, som engasjerte Norconsult for å undersøkje dette området på nytt. Kranbanen var noko laus, og bevegde seg fleire centimeter når krana var i bruk. Dette førte til fare for nedfall av puss og eventuelt stykke av tegl/betong. Entreprenøren kunne ikkje godkjenne krana før årsakene til sprekkdanninga var klarlagde, og tilfredsstillande tiltak iverksette.

Norconsult samarbeidde med muraren vår, som meisla og avdekkja delar av konstruksjonen. Leiinga i lag med verneombod gjennomførte ein risikoanalyse, som vart sendt til Kranteknikk for gjennomgang, slik at me fekk mellombels bruke traversen utan løft. Vi arbeidde vidare med framlegg til løysing og formell godkjenning hjå fylkeskonservator, og utbetringa vart gjort i oktober. Traverskrana vart godkjend for løft innan årsslutt, vi kunne flytte «krybba» inn, leggja dei demonterte delane i ho, og avslutte prosjektet.

Roland Consulting og Flekkerøy Elektro. Foto: Svein Jåstad, Kraftmuseet

Videundersøking av søyle 05.06.23. Foto: Liv Eirill Evensen, Kraftmuseet

Lilletopp

Det vart ikkje gjort større vedlikehaldsprosjekt på Lilletopp. Bygg og anlegg måtte prioritere dei andre, store prosjekta: kranene i Tysso I, og Folgefonngata. Det vart som vanleg teke ein vernerunde på stien og anlegget før sesongopning, med utbetring av manglar.

Lindehuset med Knud Knudsen-senter

Vi utførte eit større arbeid med reingjering og konservering av produksjonsanlegget i sør, som er godt synleg frå det store vindauget mot Porten. Apparatom vart òg reingjort og konservert.

El-installasjonen med tavler og brytarar vart kontrollert og forskriftsmessig kopla frå. Lysarmatur og tilførselar til desse vart skifta av omsyn til brannfare.

FDV-arbeidet på Lindehuset heldt fram med støtte frå post 72 i statsbudsjettet.

Arbeidet med Lindehuset som kulturhus vart lagt på is gjennom styrevedtak 20.02.23, medan vi arbeidde med avklaringar kring Lindehussatsinga. Konklusjonen kom i styremøte 11.12.23 og styret gjekk til oppseiing av leigeavtalen med Ullensvang kommune.

Kraftmuseet har i år, i tillegg til å vise «Frukthagen» ved fleire arrangement i Odda, prioritert å gjere Knud Knudsen synleg utanfor Lindehuset, gjennom vinklinga «*Knudsen ut til folket*». For å gjere storsatsinga “Frukthagen” tilgjengeleg heile året, vart det arbeidd for flytting av denne til ein flunkande ny *blackbox* i Naustbakken 7 i Tyssedal. I tillegg lagde museet ei utandørs miniatstilling med Knudsenfoto frå utstillinga «på veg», ved Dicylageret i Odda sentrum.

Bygg 026 Smia

Bygg 026 er tidlegare sett i stand, slik at kostnadane til FDV er reduserte. Smedskulen held til i Smia, og utdanninga er populær. Det er elles òg stor aktivitet i Smia, både knytt til undervisninga og til Odda Smedforening. I år har festivalen Jernrosa og Litteratursymposiet nytta lokale i Smia.

Arbeidarbustadene i Folgefonngata

Både i nr. 9 og 13 har me nytta lokalt snikkarverkstad, som har skifta ut og lappa i råte og øydelagde delar. Vannstokkar og listverk er også laga i same profilen. Ytterkledning i nr 9 vart fresa etter same profilen, av Voss Bygdesag.

Folgefonngata 9 hadde eit kraftig etterslep på vedlikehald. Det var behov for utskifting av rote materiale, maling av yttervegger, reparasjon og kitting av vindauge, reparasjon av ytterdør og maling av dører, oppussing og istandsetjing av vindauga i kjellaren. Kraftmuseet søkte Vestland fylkeskommune om støtte under ordninga Museumsløft hausten 2022, og fekk tilsag. Saman med tilsegn frå fleire gode støttespelarar, kunne vi finansiera opp eit omfattande opprustingsprosjekt.

Planen for 2023 var å utføre eit større arbeid på museumsanlegget, og gjennomføre tiltak for universell utforming av hagen. Vi kom ikkje heilt i mål, og har søkt overføring av midlar til 2024 for å ferdigstille arbeidet innan jubileumsmarkering med hagefest til sommaren.

Folgefonngata 11

Kjøkenvindauget var i dårleg stand, og måtte reparerast.

Folgefonngata 13

Ytterdøra mot aust er skifta ut. I tillegg vart ein del kledning, vindskier og takrenner utbetra. Vegg mot aust og ved inngangspartiet er måla.

Buen

Teknisk rom er fjerna og det er lappa inn nye fliser i dette området. Det tekniske rommet var utdatert, med nye digitale løysingar. Buen gjev no inntrykk som eit godt og romsleg utleigelokale, og ein praktisk møteplass for Vennelaget.

Bygningsarbeid i Folgefonngata. Foto: Svein Jåstad, Kraftmuseet

M/Y Tysso

Kraftmuseet har i 2023 hatt ei større opprusting av M/Y Tysso, etter at vi ved sesongslutt 2022 avdekkja tekniske problem med motor/ gir. I tillegg fekk vi tidleg på året ei gledeleg tinging av båten til eit privat oppdrag for ein representant ved Det Kongelige Hoff, slik at vi verkeleg måtte få båten til «å skina».

I 2023 har vi arbeidd med naudstyringa, motor og gir, bytta dieselfilter og skaffa nye kilereimar til motoren. Den gamle avfuktaren virka ikkje lengre, og vart erstatta med ein ny.

I tillegg til det tekniske har vi flikka på skroget, nata dekket og reparert ein lekkasje i luka ved å skifta ut bord. Kraftmuseet sine tilsette tok ein full nedvask av heile båten (styrehus, salong, aktercockpit) våren 2023. Redningsflåten har vore til godkjenning, vi har tinga ny vimpel og skifta ut naudrakettar.

Grunna det presserande behovet for opprusting, har Kraftmuseet nytta vesentleg større ressursar på musealt fartøyvern i 2023 enn til vanleg. Kraftmuseet har i tillegg nytta betydelege tidsressursar til oppfølging av båten gjennom året. Heile sju tilsette ved museet har i periodar arbeidd med båten, ein samla innsats rekna til 90 timar. Vi er glade for å kunne seie at båten no er i betre stand enn på lenge.

Tilsyn, vedlikehald, opplag, oppvarming og avfukting vert utført ved Hardanger Fartøyvernsenter på oppdrag. Båten ligg her under tak heile året. Forsikring utgjer til vanleg den største utgiftsposten for båten.

Skadar i dekket, MY Tysso. Foto: Svein Jåstad, Kraftmuseet

Naustbakken 7

Naustbakken 7 er prega av generell slitasje og forfall på vindaug, tak og ulike overflatar. I tillegg er det trong for nytt ventilasjonsanlegg og oppgradert brannvarslingsanlegg, og museumsadministrasjonen har behov for større plass, i form av fleire kontorplassar. Det vert arbeidd for å avklare kva vi kan greie å utføre av tiltak på bygget i 2024.

Opprusting av Vitenparken

Kraftmuseet gjekk i dialog med Ullensvang kommune om oppgradering av Vitenparken, med nytt og oppgradert utstyr til lek og læring i 2022. Kommunen bestilte inn utstyr gjennom sentrumsløftmidlar til Vitenparken, og utstyret vart montert i 2023.

5. Formidling

Vi starta året med flunkande ny formidlingsplan, vedteken av styret i desember 2022.

Vi ser ein svak nedgang i besøkstala ved museet ifrå rekordåret 2022, med rett i overkant av 27 300 besøkande i 2023, mot nesten 29 500 i 2022.

Krafttematikken er framleis særskilt aktuell, med publikum som vil vite meir om kraftkrise, vekslende kraftprisar og bakgrunnen for dette.

I samband med pågåande samisk aktivisme knytt til vindkraft, vart Kampen om Alta-utstillinga reaktualisert. Ved samarbeid med Odda kino om eit tilbod om gratis filmvising for alle innbyggjarane i kommunen, fekk vi løfta fram denne utstillinga spesielt. Filmen som vart vist, var «La elva leve». Vi utarbeidde og sendte ut undervisningsopplegg til skular i forkant av filmvisinga, basert på formidlingsopplegget "Demokrati på prøve".

I juni hadde vi besøk av om lag 26 Erasmus-studentar frå heile Europa. Dei hadde etterspurt ei innføring i tema «grøn energi». Her tok vi også opp dei viktige problemstillingane i spenningsfeltet mellom naturvern og grøn energi, samt urfolk og kampen om samiske rettigheitar, med Kampen om Alta-utstillinga som bakteppe.

Kraftmuseet har i 2023 gjenoppteke kultursamarbeidet med biblioteket i Odda, og ser her ny mogelegheit for å løfte fram teknisk-vitskaplege og historiske tema i ei populær ramme. Vi har òg hatt fleire kontaktpunkt med ein aktør på Nesflaten, noko som vi ser kan verte ein mogeleg «satellitt» for museet si formidling av krafthistoria.

KraftLaben har i år fått ei naudsynt opprusting av installasjonar utandørs, for lek og læring, gjennom nærmiljømidlar frå kommunen. Synlege og flotte installasjonar gjev merksemd i bybiletet, og bidreg til at småbarnsfamiliar kjem til KraftLaben. Energi- og vasskrafttematikken er svært synleg i KraftLaben. Det nye energirommet fungerer godt, både for enkeltbesøkjande, og ikkje minst i samband med undervisningsopplegg innan tematikken kraft og energi. KraftLaben var også aktiv samarbeidspart i SMARTare teknologi og First Lego League 2023.

Vi samarbeider med Ungt Entreprenørskap og skulane generelt med tanke på arkitekturutstillinga vår, og vil undersøkje nærare korleis barn tenkjer kring formidlinga, slik at vi kan gjere aktuelle grep for å engasjere meir. Kraftmuseet skal levere ei problemstilling til SMARTare teknologi i 2024, med utgangspunkt i arkitekturutstillinga.

Ved Litteratursymposiet i Odda deltok Kraftmuseet med vår eigen Fossegrim, pluss Heksa, som stod i Lindehuset ved opningsarrangementet og gjorde spanande eksperiment med boblar, eld og røyk – ein fin måte å skape litt blest på.

*Eit augneblinksbilete søndag 16. juli 2023. Totalt 123 museumsgjestar kom til Tyssedal denne dagen.
Foto: Annett Rosenberger, Kraftmuseet*

Besøkstal

	2020		2021		2022		2023	
	Barn	Vaksne	Barn	Vaksne	Barn	Vaksne	Barn	Vaksne
Tyssedal	1901	5679	2 280	8 004	2 304	12 041	2 306	9 246
KraftLaben/Lindehuset	4117	1734	4 054	2 106	5 657	6 642	6 130	6 792
Andre	59	1685	310	1676	324	2 510	1 177	1 676
SUM	6077	9101	6 644	11 786	8 285	21 193		
Totalt	15 178		18 430		29 478		27 327	

Vi lyste etter sommarvertar i byrjinga av februar, og fekk 15 søkjarar, mange av dei godt kvalifiserte. Museet hadde eit særst godt lag av museumsvertar i 2023, både på museet i Tyssedal og på KraftLaben i Odda. Som åra før, leigde museet inn vertskapstenester hos Trolltunga Active på Lilletopt.

Foto/illustrasjon: Kraftmuseet

Utstillingar/ kunst

I Naustbakken 7 står to permanente utstillingar, som vi har vist for besøkande som til dømes skal på filmvising i Naustbakken. I 2023 var desse utstillingane mest nytta utanfor sommarsesong. I Tyssø I har utstillingane «Kraftfull arkitektur» og tidslinjeutstillinga vært godt likte av publikum.

I Lindehuset står den immersive opplevinga «Frukthagen», med planlagt flytting til NB7. Frukthagen vart vist i samband med omvising i produksjonsanlegget i Lindehuset nokre annonserte dagar i sommar, i samband med festivalar og andre arrangement i Odda sentrum. I tillegg hadde museet ei miniatstilling med foto av Knud Knudsen på ytterveggen på Dicylageret.

Kampen om Alta

Kampen om Alta står som permanent utstilling i kraftstasjonen. Utstillinga er produsert av Kraftmuseet, Skogmuseet og NVE, og ho var fyrst vist fram på Kraftmuseet sommaren 2018. Sidan har ho vore på reis og utstilt fleire stader i heile landet. Saman med tidslinja og arkitekturutstillinga er Kampen om Alta med på å vise publikum ulike sider av vasskraftutbygging, og er ein fin inngang til problematisering og diskusjon kring vasskrafttema – og kraftutbygging generelt.

Deltaking i KORO (Kunst i Offentlege Rom) sitt store kunstprosjekt, Regjeringskvartalet i Oslo

Kraftmuseet vart i 2022 kontakta om eit mogleg kunstprosjekt: Utforming av bygolvet i det nye regjeringskvartalet i Oslo. Her ville kunstnar Jumana Manna delta i konkurranse for å utsmykke det

nye Regjeringskvartalet med stein frå/ i tilknytning til ulike kulturminne og bygg. Vi gjekk inn i ein intensjonsavtale om å levere ein utsprengd granittstein frå anleggsarbeidet i Tyssedal, på visse vilkår.

I mai 2023 vart vi kontakta att om realisering av prosjektet, og vi lukkast i å lokalisere ein granittstein som låg i fjæra attmed kraftstasjonen. Steinen har antakeleg fått liggje att som avfall frå anleggsprosessen. Vi kontakta fylkeskommunen i byrjinga av juni og fekk godkjenning til bruk av den aktuelle steinen. Han vart henta i november.

Henting av stein til det nye Regjeringskvartalet. Foto: Guro Kvalnes, Kraftmuseet

Besøk på Lilletopp

Dei siste åra har Kraftmuseet hatt eit godt samarbeid med Trolltunga Active AS (TA) om vertskapsressurs på Lilletopp. TA stilte med vertskapet på Lilletopp også i 2023. Dette gjer bemanningssituasjonen lettare for museet, og gjev samstundes kompetanseheving på kraftturisme i reiselivsnæringa. Mange fann vegen inn i fjellet på omvising, 363 stykk i 2023. Talet er lågare enn året før (kring 500), men vi hadde òg korta ned sesongen på Lilletopp for å styrke bemanninga i kraftstasjonen.

Undervisingsopplegg

Museet har hatt om lag 630 elevar innom på undervisningsopplegg innan tematikk vatn, energi, energihistorie, elektrisitet og naturvitskapleg metode.

Saman med Ungt Entreprenørskap i Vestland fylke hadde KraftLaben ansvaret for det faglege innhaldet i SMARTare teknologi. Det vart gjennomført kurs for lærarar, og til saman 2 220 elevar var med på opplegget.

I haust arrangerte Kraftmuseet og Ullensvang kommune First Lego League Ullensvang. Tema denne gongen var «Masterpiece». Elevane skulle utføre oppgåver knytt til innovasjon, forskning, teknologi, design og programmering – og halde presentasjonar om kulturformidling. Museumspedagog Signe Bondhus-Jensen frå Kraftmuseet hadde hovudansvaret for dommarane og dommaropplæringa, og avdelingsleiar Åsne Dolve Meyer var med som dommar. Arrangementet var svært vellukka, og til saman deltok 270 elevar og kring 1 000 tilskodarar gjennom dagen. I tillegg var Hardanger Folkeblad til stades, og strøymde arrangementet live.

First Lego League-finalen 2023. Foto: Åsne Dolve Meyer, Kraftmuseet

Digital formidling

Museet tilbyr digitale formidlingstilbod på nettstaden vår, samt gjennom Kraftlandet.no. Kraftmuseet har ein digital 3D-modell av Folgefonngata liggjande på Google maps, og ein modell av Tysso 1 på den same plattformen.

Kraftlandet.no vert bygd opp med tematiske episodar. I 2023 har vi arbeidd svært mykje med vindkraftepisoden, som vart offentleggjort på Kraftlandet.no 1. juni.

Arbeidsprosessen med tema vindkraft vart noko annleis enn tidlegare. Redaksjonen ønska å nå eit yngre publikum, og *podcasten* vart til ei lydforteljing – eit høyrspel - basert på eit prosastykke om ei ung jente, Ellinor, og korleis ho orienterer seg i kraftlandskapet – og tenkjer kring straum og vindkraft.

Manus og forteljarstemma i denne lydforteljinga var ved direktør ved Kraftmuseet, som sjølv var i studio i Oslo 24. januar for innspeling.

«Det blir bygget en vindturbinpark på en høyde over byen. Ellinor bruker strøm til det meste, og lurere på om det er meningen at hun skal ha dårlig samvittighet. Har kraftsituasjonen egentlig noe med henne å gjøre? Hør denne lydfortellingen fra Kraftlandet.»

Frode Sørkaar (NVE), Liv Eirill Evensen (Kraftmuseet) og Guro Bjørnslett (skodespelar). Foto: Sidsel Hindal, NVE

Arrangement

Kraftmuseet har vore med på ulike arrangement også i 2023, og stilt lokale til disposisjon for ytterlegare ei rekkje arrangement.

8. mars: Den internasjonale kvinnedagen vart markert av Kraftmuseet, Odda og Tyssedal pensjonistforening, Sentralbadet Litteraturhus og partia Raudt og SV. Alle politiske parti var inviterte til å vere med på plakatverkstad, tog og arrangement ved Sentralbadet Litteraturhus. 92 personar i alle aldrar møtte opp.

Tysso Pride vart arrangert for fjerde gongen i juni. Nok ein gong var Kraftmuseet medarrangør, og paraden gjekk frå Tyssohallen til Paviljongen ved skulen. Det vart registrert deltaking frå om lag 140 vaksne og 60 barn.

Siderfestivalen 2023 nytta lokale i Lindehuset. Produsentmiddagen 11. mai samla 85 vaksne, medan sidersmakinga 13. mai vart vitja av 450 vaksne.

Litteratursymposiet i oktober nytta Lindehuset ved fleire arrangement. Vi fekk òg mogelegheit til å formidle historia til Lindehuset denne gongen. Museet leigde ut koordinator til Litteratursymposiet. Fire andre tilsette ved museet deltok i tillegg «på scenen» i ulike arrangement. Under festivalen var 1 020 vaksne og 132 barn publikum i Lindehuset. 72 personar var innom smia i Odda.

Hardanger Musikkfest hadde avslutningskonserten sin i Kraftstasjonen, som i fjor.

Av andre arrangement kan kort nemnast Kraftdag – “De hvite kull”, Hotell i særklasse, Folgefonnssenteret x KraftLaben, Mitt Liv og Mitt Livsverk – Sam Eyde, samt «Sublime fossefall» – presentasjon av doktorgradsavhandlinga til Helena Nynäs.

8. mars-markeringa. Foto: Åsne Dolve Meyer, Kraftmuseet

6. Mangfald og inkludering

Samisk kultur og kulturarv

Kraftmuseet har, som tidlegare vist, invitert alle innbyggjarane i kommunen på kino i år. *Ellos eatnu – La elva leve* – gav eit viktig innblikk i samisk identitet og kulturell oppvakning etter den øydeleggjande fornorskingsprosessen, og gjennom eit opningsinnlegg fekk Åsne Dolve Meyer frå Kraftmuseet vist fram det viktige arbeidet musea gjer i demokratibyginga si ånd. Alta-utstillinga står permanent i Kraftstasjonen.

Gjennom arbeidet vårt i Kraftlandet.no har det pågåande menneskerettsbrotet mot samar (Fosen-saka) vore aktualisert og diskutert.

Kraftmuseet deltok i årsmøtet til Norges Museumslag, kor det vart vedteke ei uttale til Regjeringa sitt arbeid i *Sannhets- og forsoningskommisjonen*. Årsmøtet vedtok óg ein strategi for åra 2023-2028 kor musea er bedne om å arbeide aktivt med spørsmål knytt til samane som urfolk og nasjonale minoritetar.

Kjøn, identitet og mangfald

Kraftmuseet er medarrangør i Tysso Pride. Sjå også «Arrangement».

Pride-generalen og ordføraren. Foto: Åsne Dolve Meyer, Kraftmuseet

Arbeid med flyktningar og vanskelegstilte

Alle skal ha moglegheit å besøke Kraftmuseet og ha fri tilgang på eigen kulturarv. I 2023 fortsette vi det systematiske arbeidet med å dele ut gratis årskort til vanskelegstilte familiar, flyktningar og andre grupper som fort fell utanfor samfunnet. Vi var i kontakt med flyktningkontoret i kommunen, dei ulike flyktningmottaka og vaksenopplæringa. Flyktningmottaka og kommunen kan etter avtale sjølv printe og dele ut billetter til museet. Vi fekk òg utarbeidd informasjonstekst om kraftstasjonen på russisk, til utdeling til dei ukrainske flyktningane som kom.

7. Forsking, utvikling og nettverksarbeid

Arkivet skapt av fredsforskar Johan Galtung

Gjennom eit nært samarbeid med Hardangerakademiet, nordisk senter for fred, utvikling og miljø har Kraftmuseet sidan hausten 2022 arbeidd for å sikre oss arkivet etter den internasjonale storleiken innan fred, dialog og konfliktløsning, Johan Galtung. I november 2023 lukkast vi i å få på plass ein signert avtale mellom partane: Arkivet skapt av Johan Galtung skal, etter Galtung sitt ønske, hentast i Spania og fraktast til Kraftmuseet, for varig forvaltning og deponering i Industriarkivet. Materialet vil etter alt å døme skape grunnlag for vidare forskning på fred og demokratibygging, og dette arbeidet vil verte ein klår prioritet for Kraftmuseet framover. Vi er stolte over den tilliten som er vist oss, og glade for å få denne unike moglegheita til å bidra til fredsskapande arbeid.

Forskningsinfrastruktur for musea i Vestland

Kraftmuseet deltok også i 2023 i Forskningsinfrastruktur for musea i Vestland, eit prosjekt som fekk støtte frå Kulturrådets utviklingsprogram. Prosjektet har også motteke støtte frå Vestland fylkeskommune. Prosjektet skal utvikle infrastruktur for forskningssamarbeid mellom musea i Vestland fylke.

Ein tilsett ved Kraftmuseet held på med mastergrad i pedagogikk med vekt på formidling i år.

Jubileumsbok for Boliden Odda AS

Boknemnda har gjort seg ferdig med arbeidet, og manus vart levert forlaget i august. Den opphavelige utgivingsplanen er endra grunna det store utviklingsprosjektet Boliden står oppe i. Ny utgivingsdato er sett til desember 2024. Ei fotonemnd som finn fram til gode bilete til utgjevinga er oppretta.

Kraftlandet.no

Kraftlandet.no inngår i hovudsatsinga vår saman med NVE og Anno Norsk skogmuseum i NVE si museumsordning. Kraftlandet.no er ein digital plattform som skal formidle historier om vatn og kraft, hovudtema som inngår i NVE sin portefølje, og tema som er sentrale for dei to samarbeidsmusea.

Dette er innleiinga til Kraftlandet:

«Eit land der menneska møter naturkreftene. Nokre av kreftene kan me temme, andre rår me ikkje over. Gjennom generasjonar har me bygd samfunnet på naturen sine ressursar og kjent på farar som flaum og skred. Forteljingane om desse naturkreftene, om desse menneska, bur i Kraftlandet.»

Kraftlandet veks fram gjennom «episodar» med ulikt innhald, som til dømes artiklar, animasjonar og illustrasjonar, og ein podcast. Kraftmuseet er del av hovudredaksjonen, og tilsette ved museet har skrive fleire av artiklane på nettstaden.

Den femte episoden, «Vindkraft», kom ut i juni 2023. Sjå også avsnittet «Digital formidling».

Kraftturisme i det vestnorske kraftlandskapet

Kraftturisme i det vestnorske kraftlandskapet er eit prosjekt i regi av Vestland fylkeskommune, Rogaland fylkeskommune og Riksantikvaren. Kraftmuseet deltek i prosjektet. I 2023 fekk prosjektet gjennomført studietur til Ruhr-området i Tyskland. Tilsette ved Kraftmuseet var sentrale i planlegginga og gjennomføringa av turen. Vår eiga Anne Gravdal var reiseleiar, guide, tolk – og sjåfør.

Vi vitja spektakulære Landschaftspark Duisburg-Nord, Unesco-staden Zeche Zollverein i Essen, Gasometer Oberhausen – med meir.

Ljossett anlegg i Landschaftspark Duisburg-Nord. Foto: Liv Eirill Evensen, Kraftmuseet

Kraftturismeprojektet har vidare arbeid med turforslag, bannerannonser på fjordnorway.com, artiklar og anna innhaldsproduksjon, som skal *«løfte interessen for å oppleve naturbaserte aktiviteter kombinert med kulturminner og historiske opplevelser.»*

Historiske kraftopplevelser på Vestlandet

Visste du at det skjuler seg en unik historie bak noen av Norges vakreste naturattraksjoner? Norsk vannkraft og fornybar energi er en bærebjelke bak dagens industrisamfunn, og i dag kan du la den spennende krafthistorien berike møtet med vakker norsk fjordnatur.

Innhald frå Kraftturismeprojektet sine sider på FjordNorge.no

ERIH – European Route of Industrial Heritage

Kraftmuseet har i 2023 jobba med ERIH hovudsakleg gjennom deltakinga vår i Kraftturismeprojektet. Sjå avsnittet over. Vi har óg delteke på samarbeids- og nettverksmøte mellom aktørar frå ulike europeiske kulturruter, i regi av Kulturrådet.

Tekstarbeid, presentasjonar av dokumentasjon

Ein tilsett ved Kraftmuseet har undervegs ein forskingsartikkel i projektet "Tilknytingsformer i norsk arbeidsliv i eit historisk perspektiv". Her er ein i prosess med forlag om fagfellevurdering og mogeleg antologiutgjeving.

Direktør har skrive ein artikkel til tidsskriftet Museum (tidlegare Museumsnytt), denne skal etter planen på trykk i nr. 1/24.

Nettverk, teknologi- og industrihistorie

Kraftmuseet deltok med to tilsette ved vårsamlinga hjå NVE i Oslo. Her vitja vi mellom anna Hammeren Kraftverk i Maridalen og det gamle lokalet etter Oslo Lysverker på Sommerro, som no er gjort om til eit staseleg hotell.

«Satellitt» på Nesflaten?

Kraftmuseet er i dialog med initiativtakarar om mogeleg formidling og faglege museumsbidrag i det store Sentrumsbyggprosjektet på Nesflaten.

EnergiRike

Kraftmuseet er fullverdig medlem av EnergiRike. Direktør deltok ved EnergiRike-konferansen i Haugesund i august. Her vart energi og grøn omstilling handsama globalt, innanfor ulike felt.

Norsk Industriarv

Kraftmuseet har eit medlem i valkomiteen, og deltek i alle nettverksmøte. I 2023 har foreininga jobba mykje med den varsla overgangen frå bevaringsprogramma til bevaringsstrategiar – Riksantikvaren. Det vert vesentleg for framtidig drift korleis den statlege oppfølginga vert for anlegga som har vore nasjonalt prioriterte i bevaringsprogrammet for teknisk-industrielle kulturminne. Det er òg viktige faglege nettverk som kan gå tapt, om ein ikkje får til ei god overgang.

Norges Museumsforbund

Kraftmuseet deltok ved Museumsmøtet 2023 og årsmøta til Norges Museumsforbund og ICOM Norge med to tilsette. Dette var i Stavanger i mars.

Vi fekk mellom anna oppleve den historiske handsaminga av museumsforbundet sitt innspel til *Sannhets – og forsoningskommisjonen – oppgjør med fornorskingspolitikk og urett mot samer, kvener/norskfinner og skogfinner*.

8. Administrasjon og drift

Miljø og HMT

Kraftmuseet arbeider stadig med å redusere det økologiske fotavtrykket vårt. Dette gjer me gjennom systematisk arbeid etter vår interne miljøplan. Vi opplever at Kraftmuseet er relativt langt framme når det gjeld miljø- og berekraftsarbeid. Ein nøkkel for dette er at miljøguiden er fast tema på eitt måndagsmøte i månaden. Det medverkar til at miljøtanken alltid er langt framme i organisasjonen. Samstundes ser vi at krava til musea knytt til miljø- og berekraftarbeid vert stadig større og meir uttalte.

Helse, Miljø og Tryggleik (HMT) er eit fast punkt på alle måndagsmøta. På same måten som med miljøguiden gjer det faste innslaget av HMT at leiinga og dei tilsette har jamt fokus på dette, og kan ta opp smått og stort knytt til helse, miljø og tryggleik i verksemda.

Kraftmuseet er medlem av Bedriftshelse 1. Det vert jobba systematisk med arbeidsmiljøet gjennom kontaktmøte mellom leiinga og tillitsvalde, gjennom faste møte kvar måndag med alle tilsette, gjennom forbetningsarbeid knytt til planverk og rutinar og gjennom arrangement og samlingar, som til dømes felles lunsj.

Kraftmuseet har i 2023 gjennomført medarbeidersamtalar med oppfølging og dokumentasjon gjennom leiarverktøyet Motivati.

I vårhalvåret inviterte direktør til felles filmlunsjar for staben, med visning av ulike episodar frå NRK sin gode Tidsvitne-serie. Tiltaket var populært, lærerikt og sosialt.

Kraftmuseet søkte Virke om OU-midlar til ein samlande og lærerik personaltur i 2022, ei «Kraft- og industrireise» i nærområdet. I søknaden skreiv vi mellom anna dette:

Dei tilsette har behov for ei samlande oppleving i lag, ved å reise på ein felles tur med eit fagleg godt og inspirerende program, relevant for det daglege arbeidet vårt med kraft- og industrihistoria. Vi vil leggje stor vekt på det sosiale aspektet dei to dagane turen varar. Ei kraft- og industrireise vil i tillegg gje oss eit særst godt høve til å marknadsføre Kraftmuseet i heile området frå eigen kommune til Sauda.

Søknaden vart innvilga, og fleire av dei tilsette bidrog til vidareutvikling av programmet for turen fram mot gjennomføringa. Slik vart det to innhaldsrike, flotte og fagleg lærerike dagar. Turen vart gjennomført 6.-7. mars 2023, med rute tilpassa vinterstengt fjellovergang. Alle dei tilsette var inviterte til å vere med, også dei i små stillingar. Ved avreise var vi 16 deltakarar. Vi nytta felles buss, noko som var sosialt og fint for å verte betre kjende. Sjå også foto på framsida av denne årsrapporten.

Straum og fjernvarme

Etter eit krevjande 2022 med høge straumprisar og eit omfattande søknadsarbeid knytt til straumstøtte, var vi spente på driftsstansen ved Ineos, som var planlagd for perioden medio februar – medio mai. Stansen i fjernvarme merka vi godt, med fullt bortfall av fjernvarme samstundes som det vart ein solid kuldeperiode i mars. Vi forsøkte enkle tiltak som å halde dører inn til kontora lukka, og slå ned varmen når vi gjekk for dagen. Dette vart fort for kaldt, og leiinga måtte varsle om at ein skulle la varmen stå på også om natta i Naustbakken 7.

Vi har hatt temperaturutfordringar både i NB7, i Kraftstasjonen, verkstaden og Kraftstova under fjernvarmestansen. Det vart kjøpt inn to dieselvvarmarar for bruk i stasjonen, sjå også avsnittet om Tysso I. Leiinga har hatt møte med verneombodet i samband med desse utfordringane.

Ineos starta opp at produksjonen i tråd med tidsplan, og vi kunne etter kvart konstatere at vi var ferdige med den utfordrande perioden, utan altfor store konsekvensar, materielt og menneskeleg. Hovuddelen av energien til museet kjem frå fjernvarme. Prisen på fjernvarme vert fakturert ut frå prisane i Nordpool og svingar difor på same måten som i straummarknaden. I 2023 har vi altså eit redusert forbruk av fjernvarme, sidan fjernvarmen ikkje er levert store delar av året.

Museet arbeider med kartlegging av energiforbruk, og ser heile tida etter tiltak for å redusere straumforbruket.

Plan- og strategiarbeid

Administrasjonen har arbeidd med visuell årsplan for 2024, utkast til personalhandbok og ny samlingsplan. Komplettering av Kraftmuseet sitt planverk gjer ansvarstilhøva ved museet tydelegare, styrkjer administrasjonen si handlekraft og gjer drifta av museet meir føreseieleg.

Ei viktig, strategisk oppgåve for direktør er å motivere og styrke leiargruppa. Ved leiarsamling 8. juni vart leiargruppa mellom anna utfordra på sentrale spørsmål knytt til utvikling av museet:

Scenario: Kraftmuseet, 8. juni 2033. Kven er vi? Kva for arenaer har museet hand om, innan forvaltning og formidling? Kor held vi kontor? Kor mange tilsette er vi, og kva for hovudoppgåver utfører vi?

Synleggjering og representasjon

Gratis, høgaktuell kino for innbyggjarane: Den 1. mars kunne Kraftmuseet, Ullensvang kommune ved Den kulturelle spaserstokken og Odda kino invitere innbyggjarane i kommunen til ei gratis filmvising av *Ellos eatnu, La elva leve*.

Filmen gav innsikt i dramatikken kring kraftutbygginga i Altaelva på slutten av syttitalet. Åsne Dolve Meyer frå Kraftmuseet heldt opningsinnlegg, og vi serverte kaffi og kringle i foajeen i Odda rådhus. Kraftmuseet var glade for å kunne gje folk denne moglegheita til å sjå eit stykke nær kulturhistorie, med viktige moment knytt til både samisk identitet og ulike sider ved kraftutbygging.

Om lag 70 personar fann vegen til Odda kino, og på dagtid vart filmen vist for skuleelevar innan Den kulturelle skulesekken.

Åsne Dolve Meyer og Gro Tyssedalstveit Kollbotn ønska velkomen til gratis kino. Foto: Liv Eirill Evensen, Kraftmuseet

Innlegg ved Riksantikvaren sitt TIK-seminar i Odda: Avdelingsleiar Svein Jåstad heldt innlegg om tilstandsvurderingar ved Riksantikvaren sitt TIK-seminar på smelteverkstomta i juni. Seminaret gjekk over to dagar, kor dag to mellom anna vart nytta til praktisk feltarbeid med tilstandsvurdering av Skaltaket.

I samband med TIK-seminaret fekk vi òg besøk frå Vestland fylkeskommune i Skjeggedal, på Lilletopp og i kraftstasjonen.

Statistrolle og filmlocation: I 2020 vart det spelt inn nokre scener til kinofilmen «Birk og Magna» i kraftstasjonen i Tyssedal, og Kraftmuseet stilte med statist. I 2023 vart filmen vist på kino over heile Noreg, med førpremiere i Odda. KraftLaben hadde gratis inngang, med besøk frå skodespelarane i samband med premieren.

Skodespelar Hermine Svortevik Oen skriv autografar på KraftLaben. Foto: Åsne Dolve Meyer, Kraftmuseet

Marknadsføring og produktutvikling

Kraftmuseet nyttar Facebook til ein jamn straum av småartiklar. I 2023 publiserte vi om lag 160 innlegg på Kraftmuseet si Facebookside, dei fleste av desse ved redaksjonelt arbeid (tekst/bilete) frå dei tilsette. Vi har gått over til ny nettside levert av Museum24 i 2023. Kraftlandet.no er ein viktig arena for synleggjering av museet og museumsordninga under NVE.

I tillegg nyttar vi pressemeldingar til ulike medium. Plakatartikkelen vert nytta til generell informasjon, arrangement med meir. Museet er òg godt representert på FjordNorge.no i kraftturismesamarbeidet.

Kraftmuseet har jobba godt med produktutvikling i 2023, mellom anna ved lansering av eit kraftsmykke ved julegateopninga, i samarbeid med Gullhuset i Odda og gullsmed Ivar Brendemo i Hedalen.

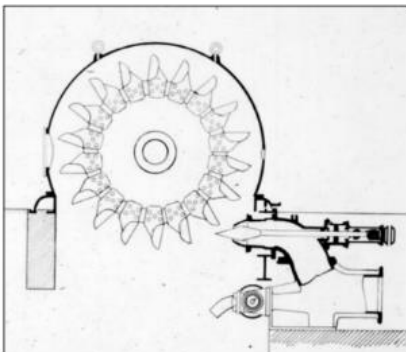

Kraftsmykket vart lansert i 2023. Foto: Dag Endre Opedal, Kraftmuseet

Kraft-kolleksjonen

Design og handverk frå lokale gullsmedar.

Kolleksjonen er designa av gullsmed Ivar Brendemo i Hedalen. Han hadde eit ønskje om å æra krafthistoria. Det var då ideen om Pelton-turbinen som smykke kom. Kolleksjonen er no tilgjengeleg i samarbeid med den lokale gullsmedmeisteren May Helen Bleie på Gullhuset i Odda og Kraftmuseet i Tyssedal.

Pelton-turbinen blei utvikla i USA på slutten av 1800-talet. Skovlene på løpehjulet er doble, og midt i kvar skovl er ein kvass egg som effektivt kløyver vasstråla. I kraftstasjonen Tyssø 1 i Tyssedal var det over 20 Pelton-turbinar som dreiv 15 generatorar.

Kraftmuseets venner

Kraftmuseets venner tel no om lag 170 medlemmar. Kraftmuseet deltek med ein representant i alle styremøta i Vennelaget, og informasjonsflyten går godt mellom lag og museum. Kraftmuseet bidreg óg med redaksjonelt arbeid og distribusjon av medlemsbladet "Liv og rør".

Opprustinga av museumsanlegget i Folgefonngata vil leggje grunnlag for meir bruk av anlegget i åra som kjem. Målet er både at vennelaget skal kjenne seg heime i Folgefonngata og ha dette som base, og at anlegget skal verte meir nytta til gode museums- og sentrumsføremål for fleire brukargrupper.

Den årlege museumsturen i september gjekk til Karmøy, med 36 deltakarar.

Vennelaget gjennomførte den tradisjonelle og populære juleverkstaden sin i november.

9. Veggen vidare

Etter dei store bygningsprosjekta som har teke mykje fokus i 2023, vert det lettare å ta grep om andre utfordringar, som diverre er komne lengre ned på prioriteringslista. Direktør planlegg mellom anna for eit løft i bygningsmassen i Naustbakken 7 i åra som kjem, og ei opprusting av Skjeggedalstova i 2024.

Med ny samlingsplan – og etter kvart ein ny avdelingsleiar for samling – har vi von om at vi skal få arbeid med å ta att noko av etterslepet i samlingsavdelinga, og etter kvart få betra tilhøva for mottak og det daglege arbeidet med samlingane.

Slik vi har sett, er det knytt stor spenning til utfasinga av Riksantikvaren sine bevaringsstrategiar på kulturminnefeltet. Endringar i verkemiddelapparatet kan fort skape utryggleik. Kraftmuseet tek del i gode nettverk, og opplever generelt stor forståing og støtte frå viktige støttespelarar kring dei enorme verdiane vi er sette til å forvalte.

Ved årsslutt er vi kanskje likevel mest spente på verdssituasjonen – og den vidare demokratiske utviklinga i ei verd råka av krig. Eit stort høgdepunkt for oss i 2023 var at fredsforskar Johan Galtung på tampen av året signerte ein avtale med oss og Hardangerakademiet, nordisk senter for fred, utvikling og miljø, om varig deponering av arkivet skapt av Galtung sjølv, i Kraftmuseet sitt Industriarkiv. Har tek vi fatt på eit samfunnsmessig særskilt viktig prosjektarbeid i ei uroleg tid, eit arbeid som vil setje Kraftmuseet på kartet på nytt; som ein samarbeidspartnar for fred, demokrati og retten til frie ytringar.

Med Galtung sin bortgang 17.02.24 vert forvaltninga av arven etter han, materiale som kan bidra til vidare forskning på konfliktløysing og fred, enda viktigare.

Til styret i Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum, som viser et underskudd på NOK 1 625 978. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2023, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av stiftelsen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og direktør (ledelsen) er ansvarlige for øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik

internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Odda, 28. februar 2024

Ullensvang Revisjon AS

Nils Magnus Berge
Statsautorisert revisor

Årsregnskap 2023

Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industriadmuseum

Resultatregnskap
Balanse
Noter

Org.nr.: 971 356 944

RESULTATREGNSKAP

KRAFTMUSEET - NORSK VASSKRAFT- OG INDUSTRISTADMUSEUM

DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	Note	2023	2022
Salgsinntekt		1 822 061	2 578 820
Billettinntekter		445 628	509 766
Tilskudd Ullensvang kommune		1 466 192	1 536 192
Tilskudd Stat og Fylke	2	11 405 960	11 408 342
Andre tilskudd	2	3 141 848	2 843 274
Årets inntektsføring av periodiserte tilskudd		1 511 363	506 088
Andre driftsinntekter		547 015	1 005 680
Sum driftsinntekter		20 340 066	20 388 162
Varekostnad		242 916	479 633
Lønnskostnad	3, 15	13 167 424	10 672 875
Avskrivinger av driftsmidler	4, 12	389 313	386 706
Kostnader lokaler		1 925 616	2 244 561
Honorar	3	1 498 518	1 758 741
Kontorkostnader		488 079	371 714
Reise og kilometergodtgjørelse		230 458	151 437
Reklame, annonser og representasjon		155 517	208 946
Utstillinger		128 603	163 998
Serviceavtaler og forsikringer		194 950	179 998
Vedlikehold bygninger og utstyr		2 971 152	967 544
Andre driftskostnader		545 594	498 673
Driftsutgifter og vedlikehold "MY Tyssø"		67 184	27 259
Sum driftskostnader		22 005 323	18 112 086
Driftsresultat		-1 665 257	2 276 076
FINANSINNEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Annen renteinntekt		128 202	14 771
Annen finansinntekt		26 524	26 565
Verdiøkning markedsbaserte omløpsmidler	5	40 796	0
Annen rentekostnad		156 035	115 607
Annen finanskostnad		208	184
Resultat av finansposter		39 279	-74 455
Årsresultat		-1 625 978	2 201 621
OVERFØRINGER			
Overført til/ fra disposisjonsfond		0	500 000
Overført til/ fra vedlikeholdsfond FFgt		-99 521	600 000
Overført til/ fra vedlikeholdsfond		-1 574 692	333 192
Overført til/ fra fond Industriarkiv		0	416 235
Overført til/ fra nettleigefond		-121 667	0
Overført til/ fra annen egenkapital		169 902	352 194
Sum overføringer		-1 625 978	2 201 621

BALANSE

KRAFTMUSEET - NORSK VASSKRAFT- OG INDUSTRISTADMUSEUM

EIENDELER	Note	2023	2022
ANLEGGSMIDLER			
VARIGE DRIFTSMIDLER			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	4, 13	3 814 666	3 936 458
MY Tyssø	4	150 000	170 000
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	4	296 230	382 914
Sum varige driftsmidler		4 260 896	4 489 372
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Investeringer i aksjer og andeler	5	521 068	473 297
Sum finansielle anleggsmidler		521 068	473 297
Sum anleggsmidler		4 781 964	4 962 669
OMLØPSMIDLER			
Varelager	6	201 817	121 420
FORDRINGER			
Kundefordringer	7	536 697	739 059
Fordring prosjektmidler	8	905 100	1 301 364
Andre kortsiktige fordringer	9	1 723 383	1 149 917
Sum fordringer		3 165 180	3 190 340
Markedsbaserte aksjer	5	4 040 796	0
Sum investeringer		4 040 796	0
Bankinnskudd, kontanter o.l.	10	6 326 421	11 605 064
Sum omløpsmidler		13 734 214	14 916 824
Sum eiendeler		18 516 178	19 879 493

BALANSE

KRAFTMUSEET - NORSK VASSKRAFT- OG INDUSTRISTADMUSEUM

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2023	2022
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Stiftelseskapital		260 000	260 000
Sum innskutt egenkapital	11	260 000	260 000
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	11	3 541 106	3 371 203
Disposisjonsfond	11	3 700 264	3 700 264
Fond Vasskrafta.no	11	4 670	4 670
Vedlikeholdsfond	11	257 533	1 832 225
Vedlikeholdsfond FFgt	11	900 479	1 000 000
Nettleigefond - fjernvarme	11	531 908	653 575
Fond Industriarkiv	11	1 015 699	1 015 699
Sum opptjent egenkapital		9 951 658	11 577 636
Sum egenkapital	11	10 211 658	11 837 636
GJELD			
AVSETNING FOR FORPLIKTELSE			
Periodisert tilskudd "MY Tysso"	12	150 000	170 000
ANNEN LANGSIKTIG GJELD			
Gjeld til kredittinstitusjoner	13	1 850 973	1 902 782
Sum annen langsiktig gjeld		1 850 973	1 902 782
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		1 562 834	803 010
Skyldig offentlige avgifter		824 073	893 009
Påløpt lønn, feriepenger ol.		1 197 297	971 932
Forskudd prosjekter	14	1 806 910	2 219 475
Annen kortsiktig gjeld		912 433	1 081 649
Sum kortsiktig gjeld		6 303 547	5 969 075
Sum gjeld		8 304 520	8 041 857
Sum egenkapital og gjeld		18 516 178	19 879 493

Odda, 28.02.2024

Styret i Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum

Toralv Mikkelsen
Styreleder

Trude Hoflandsdal Letnes
Nestleder

Hans Henrik Haukaas
Styremedlem

Tore Mathias Sellæg
Styremedlem

Gro Tyssedalstveit Kollbotn
Styremedlem

Ingunn Olsen Mossefin
Styremedlem

Nina Haug
Styremedlem

Margit Aga Jordal
Styremedlem

Liv Eirill Evensen
Direktør

Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum

Noter til regnskapet 2023

Note 1 Regnskapsprinsipper

Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum er en privat stiftning uten økonomisk vinning som formål. Regnskapet er satt opp i samsvar med stiftelsesloven, regnskapslova og god regnskapsskikk for små foretak.

Driftsinntekter og kostnader

Inntektsføring ved salg av varer skjer ved leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres. Ved utarbeidelse av regnskapet er sammenstillingsprinsippet lagt til grunn, slik at kostnader og inntekter er førte på den perioden de gjelder. Inntekter i tilknyttet prosjekt er regnskapsført i takt med fremdriften i prosjektene. Vedlikehold blir utgiftsførte løpende. Det samme gjelder utgifter til utstyr og anlegg.

Offentlige tilskudd

Driftstilskudd blir inntektsført brutto og i takt med vilkår som måtte være knyttet til tilskuddet. Tilskudd gitt til spesifikke prosjekt er regnskapsført i takt med fremdriften i prosjektene.

Investeringsstilskudd er ført både brutto og netto i balansen ut fra det som gir best informasjon. Bruttoføring vil si at tilskuddet nedskrives i takt med avskrivningen på den anskaffelsen tilskuddet er gitt til. Nettoføring vil si at tilskuddet går til fratrekk i eiendelens kostpris.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til gjenvinnbart beløp dersom dette er lavere enn bokført verdi, og verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Ved vurdering av gjenvinnbart beløp og avskrivningsprofil vil anleggsmiddelets bruksverdi (evne til formålsoppnåelse) bli tillagt vekt i tillegg til økonomiske vurderinger.

Bevaringsverdige eiendeler

Historiske bygninger og andre bevaringsverdige eiendeler er oppført i balansen til anskaffelseskost. Vedlikehold og kostnader for å bringe bevaringsverdige eiendeler tilbake til opprinnelig stand, kostnadsføres løpende under driftskostnader.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over driftsmidlenes forventede levetid dersom de har en antatt levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 15 000. Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader. Påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Finansielle anleggsmidler

Investeringer aksjer og andre verdipapirer er vurdert etter kostmetoden. Investeringene blir nedskrevet til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående.

Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum

Noter til regnskapet 2023

Finansielle omløpsmidler

Finansielle instrumenter, herunder aksjer, rentefond og obligasjoner, som er klassifisert som omløpsmidler,

- inngår i en handelsportefølje med henblikk på videresalg,
- omsettes på børs, autorisert markedsplass eller tilsvarende regulert marked i utlandet, og
- har god eierspredning og likviditet er vurdert til virkelig verdi på balansedagen.

Andre investeringer er vurdert til laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og virkelig verdi på balansedagen.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringer.

Varelager

Varer er vurdert til laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi.

Pensjoner

Pensjonsordninger finansiert via sikrede ordninger er i tråd med god regnskapsskikk for små foretak ikke balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Skatter

Stiftelsen er fritatt for skatteplikt etter skatteloven § 2-32 første ledd.

Endring av regnskapsprinsipp

Det har ikke vært endringer i regnskapsprinsipper i regnskapsåret.

Note 2 Spesifikasjon av offentlige tilskudd Stat, Fylke og andre

	2023	2022
Tilskudd fra Kulturdep.	7 815 000	7 490 000
Tilskudd fra Fylkeskommunen	3 590 960	3 918 342
Tilskudd fra NVE	2 225 000	1 945 405
Tilskudd fra Tyssefaldene/ Statskraft	881 148	827 869
Tilskudd fra andre	35 700	70 000
Sum inntekter tilskudd	14 547 808	14 251 616

Note 3 Lønnskostnad, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm

	2023	2022
Netto lønnskostnader	9 425 549	8 233 118
Styrehonorar	65 600	111 500
Arbeidsgiveravgift	1 276 428	1 036 222
Pensjonskostnader	2 253 171	1 168 234
Andre personellkostnader	146 676	123 801
Sum personellkostnader	13 167 424	10 672 875

Antall årsverk sysselsatt i regnskapsåret	16,6	16,3
---	------	------

Museet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Museets pensjonsavtale tilfredsstillere kravene i denne loven.

Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum

Noter til regnskapet 2023

Note 3 (fortsetter)

Ytelser til ledende personer	Lønn	Pensjons- kostnader	Annen godtgjørelse
Direktør	745 027	101 503	7 936
Styre	0	0	0

Det er ikke ytt lån eller stillet sikkerhet for ansatte eller tillitsvalgte i museet. Ingen ansatte har avtale om bonus eller særskilt vederlag ved opphør eller endring av ansettelsesforhold.

Revisor

Godtgjørelse til revisjon utgjør i 2023 kr 78 050 eks. mva. Godtgjørelse for andre tjenester utgjør kr 22 975 eks. mva.

Note 4 Varige driftsmidler

	Bygninger og annen eiendom	M/Y Tysso	Driftsløsøre, transport- midler, inventar og lignende.	Sum
Anskaffelseskost 01.01	9 900 800	400 000	2 698 762	12 999 562
Tilgang kjøpte driftsmidler	79 365	0	101 472	180 837
Tilgang egentilvirkning bygninger	0	0	0	0
- Avgang	0	0	0	0
- Mottatt offentlige investeringstilskudd	-4 867 019		-123 664	-4 990 683
Anskaffelseskost 31.12	5 113 146	400 000	2 676 570	8 189 716
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	-1 097 323	-230 000	-2 192 184	-3 519 507
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	-1 298 480	-250 000	-2 380 340	-3 928 820
Bokført verdi	3 814 666	150 000	296 230	4 260 896
Årets avskrivninger	201 157	20 000	188 156	
Tilbakeført periodisert investeringstilskudd		-20 000		
Årets netto bokførte avskrivninger	201 157	0	188 156	389 313
Avskrivningssats	1% - 10%	5 %	15% - 33,3%	
Avskrivningsplan	lineær	lineær	lineær	

Note 5 Investeringer i aksjer og markedsbaserte finansielle instrumenter

Museet eier aksjer og andeler i følgende selskaper. Aksjer og andeler er langsiktige investeringer i samarbeidspartnere og er bokført til anskaffelseskost

Selskap	Anskaffelses- kost	Bokført verdi	Eierandel
Reisemål Hardanger	2 000	2 000	< 10%
Sum	2 000	2 000	
Egenkapitalinnskudd KLP		519 068	
Sum		521 068	

Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum

Noter til regnskapet 2023

Note 5 (fortsetter)

Aksjefond og rentebærende fond er vurdert til virkelig verdi etter regnskapsloven § 5-8

Rentebærende fond	Andeler	Virkelig verdi	Periodens resultatførte verdiendr.
SPV Holberg likviditet	39 676,96	4 040 796	40 796
Sum		4 040 796	40 796

Note 6 Varelager

Varelageret består av kioskvarer, bøker for videresalg og beholdning av billetter. Verdien av varelageret er sett til innkjøpspris for varene. Ukurante varer er nedskrevet til virkelig verdi

Varer	2023	2022
Opptalt varebeholdning bøker og billetter	213 714	134 150
Ukurans	-11 897	-12 730
Sum	201 817	121 420

Note 7 Kundefordringer

Kundefordringer er vurderte til pålydende etter avsetning til tap på usikre fordringer.

Kundefordringer	2023	2022
Kundefordringer til pålydende	541 697	367 309
Opptjente ikke fakturerte inntekter	0	371 750
Avsetning til tap på usikre fordringer	-5 000	0
Sum	536 697	739 059

Note 8 Fordring på prosjektmidler

Muséet fått tilsagn om tilskudd øremerket bestemte prosjekter som ikke var fullført pr. 31.12.2023. Krav på restutbetaling av tilskudd er periodisert som forskudd på de forskjellige prosjekter slik:

Prosjekt	Beløp	Tilskudd gitt av:
Knudsensenter	250 000	Ullensvang kommune
Istandsetting Folgefonngata	150 000	Stiftelsen UNI
Istandsetting Folgefonngata 9	125 100	Vestland fylkeskommune
Universel utforming hage Folgefonngata 9	230 000	Sparebankstiftinga
Fjernvarmeanlegg Tysso 1 - utbedring	150 000	Vestland fylkeskommune
Sum tilskudd	905 100	

Note 9 Andre fordringer

Av andre fordringer utgjør andre kortsiktige fordringer kr 1 273 205, forskuddsbetalt forsikringer og andre forskuddsbetalte kostnader kr 450 178.

Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum

Noter til regnskapet 2023

Note 10 Bundne bankinnskudd

Av bankinnskudd utgjør bundne skattetreksmidler kr 484 468.

Note 11 Egenkapital

Stiftelseskapitalen er kr. 260 000 pr. 31.12.2023 og er uendret fra 2004.

	Egenkapital 01.01	Overført til/ fra fond	Årets resultat	Egenkapital 31.12
Stiftelseskapital	260 000			260 000
Annen egenkapital	3 371 203		169 902	3 541 105
Disposisjonsfond	3 700 264		0	3 700 264
Fond Vasskrafta.no	4 670		0	4 670
Vedlikeholdsfond	1 832 225		-1 574 692	257 533
Vedlikeholdsfond FFgt	1 000 000		-99 521	900 479
Nettleigefond - fjernvarme	653 575		-121 667	531 908
Fond Industriarkivet	1 015 699		0	1 015 699
Sum	11 837 636	0	-1 625 978	10 211 658

Note 12 Periodisering tilskudd

Periodisert tilskudd til kjøp av MY Tysso:

Muséet har mottatt kr 400 000 i offentlig tilskudd til kjøp av MY Tysso. Tilskuddet blir inntektsført i takt med avskrivningene av MY Tysso som avskrives over 20 år. Det er i 2022 inntektsført kr 20 000. Årets inntektsføring av tilskuddet blir tilbakeført mot avskrivningene. Se note 4. Rest periodisert tilskudd pr 31.12.2023 til kjøp av MY Tysso utgjør kr 150 000.

Note 13 Langsiktig gjeld, pantstillelser og garantier mv.

Følgende gjeld er sikret med pant i eiendeler:	2023	2022
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	1 850 973	1 902 782
Sum pantsikret gjeld	1 850 973	1 902 782

Bokført verdi av eiendeler stilt som sikkerhet for bokført gjeld til kredittinstitusjoner	2023	2022
Bygninger, gnr 60 bnr 334	2 555 953	2 641 564
Totalt	2 555 953	2 641 564

Kr 1 451 690 av langsiktig gjeld forfaller senere enn 5 år etter regnskapsårets slutt.

Kraftmuseet - Norsk vasskraft- og industristadmuseum

Noter til regnskapet 2023

Note 14 Forskudd prosjekter

Museet har fått utbetalt tilskudd øremerket bestemte prosjekter som ikke var fullført pr. 31.12.2023. I tillegg har museet mottatt tilskudd til prosjekter som ikke var igangsatt pr 31.12.2023. Den ubenyttede delen av utbetalingene er ført i balansen som kortsiktig gjeld og fordeler seg slik:

Forskudd tilskudd	2023	2022
Prosjekter som ikke var fullført pr 31.12	1 404 683	1 817 248
Prosjekter som ikke var igangsatt pr 31.12	402 227	402 227
Sum	1 806 910	2 219 475

Note 15 Pensjonsordninger

Museet har inngått er pensjonsavtale med sine ansatte gjennom Kommunal Landspensjonskasse. Det er meldt inn 18 aktive medlemmer og 12 pensjonister i ordningen pr 31.12.2023. Ordningen er en ytelsesplan som finansieres med 2% trekk i lønn fra de ansatte og den resterende del av premien dekkes av museet.

Pensjonsavtalen gir medlemmer av ordningen rett til en pensjon, inklusiv pensjon fra folketrygden, ved oppnådd pensjonsalder som svarer til 66% av lønn før fratredelse. Alle innbetalinger til forsikringsselskapet blir kostnadsført. For 2023 utgjør denne kostnaden kr 2 253 171 med tillegg av 10,6% arbeidsgiveravgift.

I følge aktuarberegning har museet en estimert, ikke balanseført pensjonsforpliktelse på:

	31.12.2023	31.12.2022
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse inkl arbeidsgiveravgift	31 024 219	26 784 714
Pensjonsmidler	-26 089 142	-22 345 008
Arbeidsgiveravgift	523 118	470 609
Ikke resultatført aktuariell gevinst/ tap	-2 094 047	-291 151
Netto pensjonsforpliktelse inkl arbeidsgiveravgift	3 364 148	4 619 164